

ليکونکی: ميلين گودمن «Melvin Goodmsnn» .
منبع او دخپريدو نيته: کونترپانچ «30-01-2025» .
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل» .

د احمقانو جنت: توماس فريدمن او منځنی ختيځ

A Fools Paradise: Thomas Friedman and the Middle East

توماس فريدمن، د نيويارک ټايمز کالم ليکونکی او د واشنګټن ډي سي ورځپاڼې په دفتر کې ليکوال.
د عکس سرچينه: مايکل گيسينجر - عامه ډومين "

زه ډاډه يم چې بي بي پوهيږي ... چې د حزب الله او ايران د پام وړ کمزوري کولو سره، هغه د لبنان او سوريې لپاره د دوی د حاکميت او يووالي د بېرته راگرځولو امکان رامینځته کولو کې مرسته کړي. زه فکر کوم چې هغه چمتو دی چې د اسراییلو وتل [له لبنان څخه] بشپړ کړي او پوله وروستی کړي ... -

توماس فريدمن، "څنگه ترمپ کولی شي منځنی ختيځ بيا جوړ کړي"، نيويارک ټايمز، د جنوري ۲۱، ۲۰۲۵

*****

توماس فريدمن، د نيويارک ټايمز تر ټولو اغيزمن کالم ليکونکی، د منځنی ختيځ لپاره د هغه د خوبونو منظره په جامع ډول ثبت کړې ده. دا ډونالډ ترمپ ته وايي چې "تاسو يو فرصت لرئ چې دا سيمه په داسې لارو بيا جوړه کړئ چې په بنسټيز ډول د اسراییليانو، فلسطينيانو او د سيمې د ټولو خلکو سوله او سوکالی، او همدارنگه د امریکا د ملي امنيت گټو ته وده ورکړي." فريدمن په دې باور دی چې بنيا مين نتانياهو "د اسراییلو د وتلو بشپړولو او د لبنان سره د پولې بشپړولو ته چمتو دی"، او دا چې متحده ايالات "په ريښتيا

سره [په لبنان کې] د کورنۍ جگړې پای ته رسولو او هیواد بیرته یوځای کولو لپاره لوی فرصت لري. "په پای کې، هغه یو گواښ رامنځته کوي: د ایران اتومي پروگرام او ناوړه سیمه ایز ستراتیژي باید له منځه یوړل شي، او که ترمپ دا د "سوله ایزو خبرو اترو" له لارې نشي کولی، نو دا باید "په متحرک ډول ترسره شي". دا سمه ده: فریدمن لپاره دی چې متحده ایالات د ایران په وړاندې جگړې ته ژمن کړي.

د منځني ختیځ لپاره د فریدمن خوبونه په هیڅ کچه معنی نلري. حتی د بهرنیو چارو پخواني وزیر انتوني بلینکن بالاخره دا ومنله چې اسرائیل "په سیستماتیک ډول د حماس لپاره د یوازیني عملي بدیل، د فلسطین ادارې ظرفیت او مشروعیت کمزوری کړی دی." هغه څه چې د نتنیا هو په اړه د فریدمن اندیښنو سره پینځ شوي د غزې لپاره هیڅ سیاسي حل نلري په "ورځ" کې جگړه ودرول شوه.

اسرائیل د بلینکن په وینا، "په تیرو لسيزو کې د هر وخت په پرتله په چټکۍ سره په لویدیځه غاړه کې رسمي میشت ځایونه پراخوي او ځمکه ملي کوي، پداسې حال کې چې د غیرقانوني پوستو بې ساري ودې ته سترگې پټوي." "سربیره پردې، په فلسطینیانو باندې د افراطي میشت ځایونو بریدونه "ریکارډ کچې ته رسیدلي دي".

فریدمن باور لري چې د نتنیا هو په کابینه کې یهودي برتري غوښتونکي د دې تیري مسؤل دي، مگر د پام وړ شواهد پخپله نتنیا هو ته اشاره کوي چې د دې کړنو ملاتړ کوي. فریدمن باور لري چې نتنیا هو چمتو دی چې د لبنان سره له پولې څخه ووځي حتی پداسې حال کې چې د اسرائیل دفاعي ځواکونه د اوربند تړون له پامه غورځوي او د لبنان په کلیو بمبارۍ ته دوام ورکوي. په هماغه ورځ چې اسرائیل له جنوبي لبنان څخه وتل، اسرائیلي ځواکونو لږترلږه ۲۲ لبناني ملکي وگړي ووژل او له ۱۰۰ څخه ډیر یې تپیان کړل. د وتلو تړون له پیل څخه نازک و، د څارنې میکانیزم شتون نه درلود او د دې تعریف نه درلود چې د تړون سرغړونه څه ده.

نتنیا هو په ساده ډول د لبنان د پوځ په وړتیا باور نلري چې په جنوبي لبنان کې د حزب الله د بیا راپورته کیدو مخه ونیسي. لبنان پخپله یو ناکام دولت دی، او هیڅ داسې نښې نشته چې اسرائیل د خپلو ځواکونو د ایستلو لپاره چمتووالی نیسي. په عین حال کې، د اسرائیلو د ښي اړخي دفاع وزیر، اسرائیل کاتیز، خبرداری ورکړی چې، که چیرې جگړه بیا پیل شي، نو د اسرائیلو بریدونه به نور د حزب الله او لبناني دولت ترمنځ توپیر ونکړي. دا باید د حیرانتیا خبره نه وي ځکه چې د اسرائیلو حکومتونو په ۱۹۸۲ کال کې د لبنان د اسرائیلو د یرغل راهیسې د لبنان د حاکمیت د ساتنې لپاره هیڅ هڅه نه ده کړې. او نه هم اسرائیلي دفاعي ځواکونو په وروستیو میاشتو کې په سویلي لبنان کې جوړ شوي سپر پوځي اډې غیر فعالې کړې دي.

که ډونالد ترمپ د اسرائیلو او فلسطینیانو ترمنځ د کرکېچ د حل لپاره کومه علاقه درلوده، نو هیڅکله به یې دا نه وای ویلي چې هغه غواړي د غزې د نفوس ځینې برخې مصر او

اردن ته انتقال کړي او "پاک" کړي. زه ډاډه يم چې ترمپ د هغو جنګي جرمونو سره هېڅ انديښنه نلري چې د غزې د "پاکولو" لپاره ترسره کيږي. او نه هم زه ډاډه يم چې هغه په ۱۹۴۸ کې "نقبه" يا ناورين پوهيږي، کله چې اسراييل د هغو فلسطينيانو د بې خايه کولو پاليسي پيل کړه چې کورنۍ يې په سلګونو کاله په فلسطين کې اوسيدلې وې.

زه دا هم ډاډه يم چې منځلاري عرب مشران چې ممکن د سياسي حل موندلو لپاره يې د متحده ايالاتو سره کار کړی وي پوهيږي چې ترمپ د سوله ايز حل په اړه د عربي ټولني دننه ژورو اختلافاتو څخه هېڅ پوهه نلري. مګر عربي مشران موافق دي چې په حل کې داسې بيا ميشتدینه شامله نشي چې د دوی خپل نازک حکومتونه بې ثباته کړي. د ترمپ هڅې چې مصر او اردن له يو مليون څخه ډير فلسطينيان ومني يوازې د هغو غلطيو څخه يوه نه ده چې هغه په سپينه مانۍ کې له دوو اونيو څخه په کم وخت کې کړې ده. په حقيقت کې، دا ممکن تر دې دمه د هغه تر ټولو لويه تېروتنه وي؛ دا به د هغه د لومړۍ دورې په لومړيو څو مياشتو کې خلکو ته د ترمپ د مسلمانانو د بنديز يادونه وکړي.

په عين حال کې، د ايران په وړاندې د جګړې لپاره د فريډمن بنکاره ملاتړ د هغه تر ټولو لويه تېروتنه ده. ايران اوس د ۱۹۸۰ لسيزې کې د عراق سره د جګړې راهيسې د بل هر وخت په پرتله ډير زيان منونکی دی. د متحده ايالاتو او اسراييلو د سيمه ايز نفوذ سره د مقابلي لپاره يې خپل "د مقاومت محور" (حماس، حزب الله او سوريه) له لاسه ورکړی دی. ايران کولی شي پريکړه وکړي چې خپل د لسيزو زور اتومي پروګرام وسلي کړي، مګر داسې بنکاري چې د متحده ايالاتو سره د جامع خبرو اترو تعقيبولو کې ډير ليوالتيا لري ترڅو هغه بنديزونه پای ته ورسوي چې د ايران اقتصاد يې ويجاړ کړی دی. له بده مرغه، ترمپ خپل حکومت د هغو وسله والو سره ذخيره کړی چې د ايران ستونزې ته د متحرک چلند ملاتړ کوي لکه څنګه چې فريډمن کوي.

په طنزيه توګه، فريډمن هغه يو ګام له پامه غورځولی دی چې ترمپ اخيستی دی او د امريکا د ښکيلتيا په اړه به د منځني ختيځ لپاره د يو ډير اعتدال چلند لپاره وړانديز وکړي. په هغه ګام کې چې د اصلي رسنيو لخوا په بشپړ ډول له پامه غورځول شوی، ترمپ مايکل ډيمينو د منځني ختيځ لپاره د دفاع د مرستيال وزير په توګه نومولی دی. ډيمينو په سمه توګه يو مشهور نوم نه دی، د متحده ايالاتو او اسراييلو ترمنځ د نږدې اړيکو په اړه شکمن دی، او دا مفکوره ردوي چې متحده ايالات په منځني ختيځ کې "حياتي يا موجود" ګټې لري. هغه د عراق او سوريې څخه د امريکايي ځواکونو د وتلو ملاتړ کوي، او هغه باور لري چې په سيمه کې د واشنگټن دوه لومړني ګټې - د انرژۍ سرچينې او د ترهګرۍ سره مبارزه - مبالغه دي. دا حقيقت چې د اسراييلو پلوه جمهوري غوښتونکي او همدارنګه اسراييل پخپله د دې ګمارني سره مخالفت کوي د پام وړ دی. نو شايد ترمپ ممکن د منځني ختيځ په اړه هغه نظرونه په پام کې ونيسي چې نوي او مختلف دی.

د مقالې د ليکونکي په اړين څوکړنې:

ميلون اي ګوډمن د نړيوال پاليسۍ په مرکز کې لوړ پوړی ملګری او د جان هاپکنز پوهنتون کې د حکومت پروفيسور دی. ګوډمن، د سي آي اي پخوانی شنونکی، د

استخباراتو ناکامي: د سي آی اي او ملي ناامنی کمښت او زوال: د امریکایی ملېټريزم
لگښت لیکوال دی. او د سي آی اي يو ویسل بلوور. د هغه وروستي کتابونه "امریکایی قتل
عام: د یونالد ټرمپ جنګونه" (اوپس خپرونه، ۲۰۱۹) او "د ملي امنیت دولت درلودل"
(اوپس خپرونه، ۲۰۲۱) دي. گودمن د counterpunch.org لپاره د ملي امنیت کالم
لیکونکی دی

----- په درناوی «02-02-2025»

